

børn unge & sorg

Når forældre eller søskende
er alvorligt syge
eller døde

Preben Engelbrekt

Socialrådgiver, Psykoterapeut MPF, Cand. Scient. soc.

børn unge & sorg

Når forældre eller søskende
er alvorligt syge
eller døde

Fakta om målgruppen Hvor mange?

- I Danmark har i alt ca. **60.000** børn og unge op til 28 år mistet en eller begge deres forældre på grund af sygdom, ulykker eller selvmord.
Heraf ca. **22.000** børn og teenagere.
- I løbet af et år oplever ca. **6.000** børn og unge op til 28 år at miste en eller begge forældre.
- Hvert år oplever ca. **82.000** børn og unge op til 28 år at deres far eller mor rammes af alvorlig sygdom.
Heraf ca. **51.000** børn og teenagere.
- I løbet af et år mister ca. **1000** børn og unge op til 28 år en søster eller bror.
- Ca. **47.000** børn og unge op til 28 år har en alvorligt syg søster eller bror.

børn unge & sorg

Når forældre eller søskende
er alvorligt syge
eller døde

Børn, Unge & Sorg Behandlings- og forskningscenter

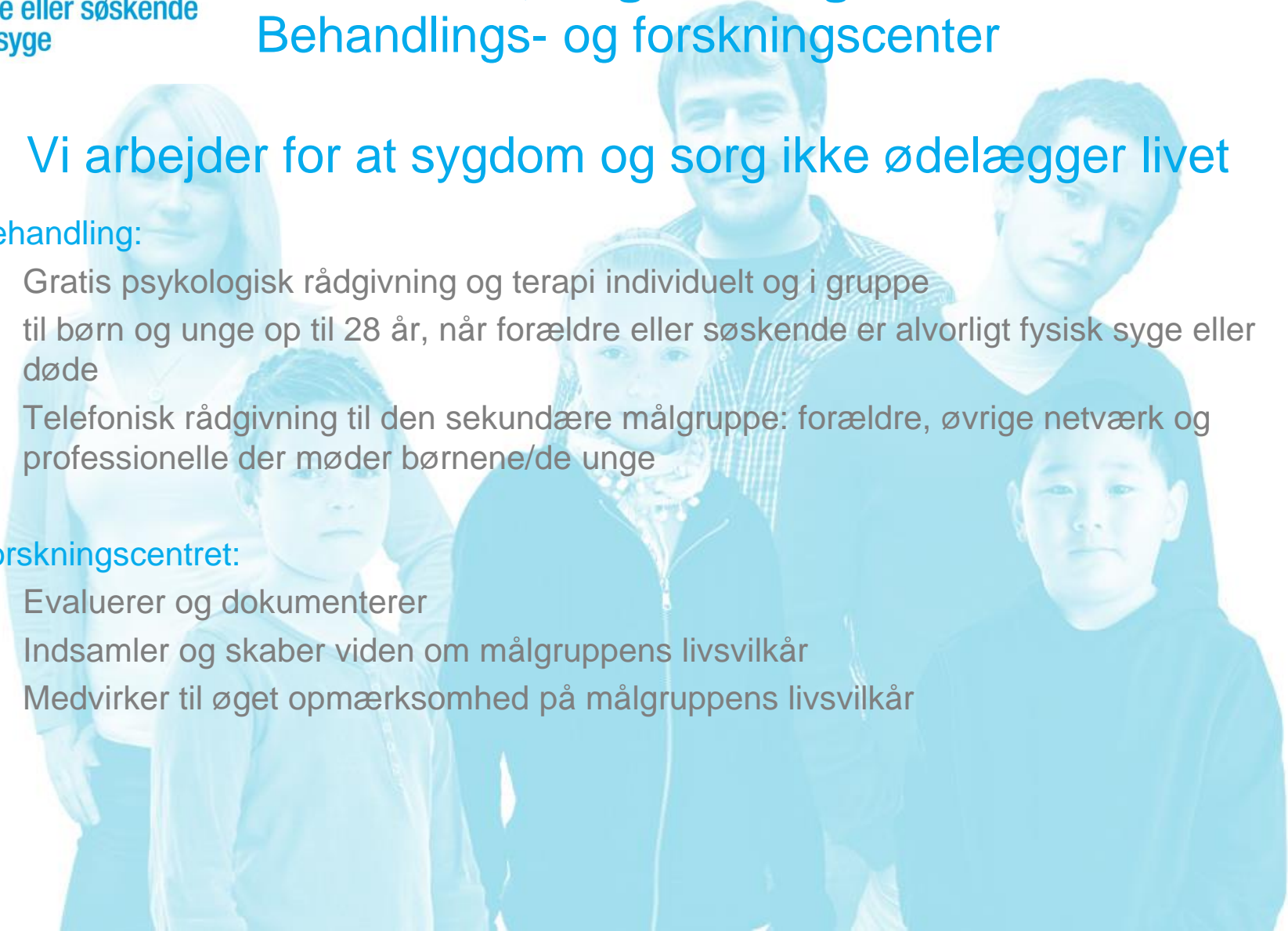
Vi arbejder for at sygdom og sorg ikke ødelægger livet

Behandling:

- Gratis psykologisk rådgivning og terapi individuelt og i gruppe til børn og unge op til 28 år, når forældre eller søskende er alvorligt fysisk syge eller døde
- Telefonisk rådgivning til den sekundære målgruppe: forældre, øvrige netværk og professionelle der møder børnene/de unge

Forskningscentret:

- Evaluerer og dokumenterer
- Indsamler og skaber viden om målgruppens livsvilkår
- Medvirker til øget opmærksomhed på målgruppens livsvilkår

børn unge & sorg

Når forældre eller søskende
er alvorligt syge
eller døde

Fra henvendelse til tilbud i Børn, Unge & Sorg

- Forældre/den unge skal selv ringe til Børn, Unge & Sorg
- Henvisning ikke nødvendig
- Telefonvisitation hverdage kl. 10-14
- Vi visiterer til vores tilbud på baggrund af en personlig samtale
- Gruppe eller individuelt forløb
- Professionelle og netværket kan få telefonisk rådgivning i telefontiden

børn unge & sorg

Når forældre eller søskende
er alvorligt syge
eller døde

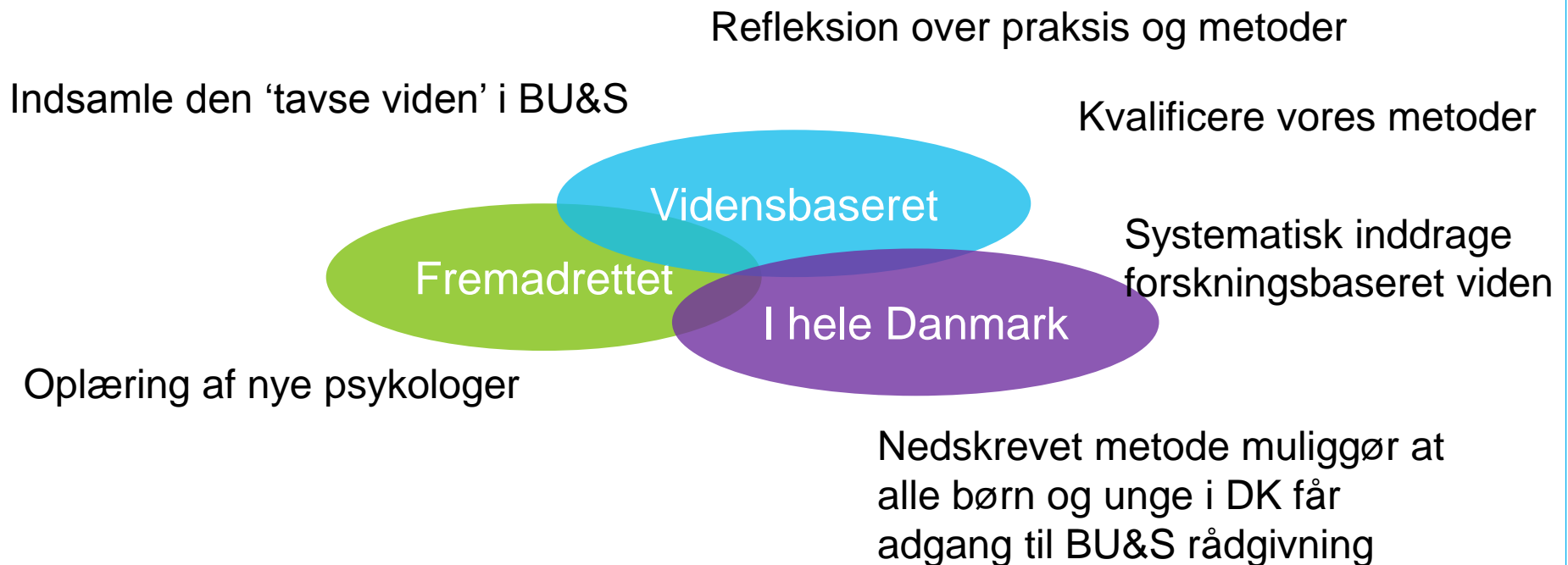
Børn, Unge & Sorgs tilbud

Afdelinger i København, Aarhus og Odense – tlf. 70 266 766, info@bornungesorg.dk

- Tilbud v/ psykologer
  - Telefonrådgivning
  - Grupper opdelt på aldersgrupper, og efter sygdom eller død
  - Individuelle samtaler
- Tilbud v/ frivillige unge
  - Samtalegrupper
  - Caféaftener
  - Linjen 90 209 903
  - Chatten & videosamtalen
  - Brevkassen
- Hjemmesiden www.bornungesorg.dk
  - Forum
  - Fortællinger, interaktiv bog, informationer, pjecer m.m.

For at sikre den bedste rådgivning til børn og unge i hele landet, som er i risikogruppen for at udvikle kompliceret sorg eller har udviklet kompliceret sorg

børn unge & sorg

Når forældre eller søskende
er alvorligt syge
eller døde

Kurser i gruppemetoder

Teorier og modeller for gruppemetoder

TUBA – BU&S - Metropol

<http://www.phmetropol.dk/Videreuddannelser/Diplomuddannelser/Den+Social+Diplomuddannelse/Valgmoduler/Samtalegruppemetoder>

- 8 dage á 6 timer
- Nyt hold starter 9. marts 2017
- Kr. 10.900

DET
NATIONALE
SORGCENTER

VIDENS, FORSKNINGS OG KOMPETENCECENTER

baggrund

omfang

- Omkring 222.000 mennesker i Danmark oplever hvert år ny sorg. Mellem 16.000 og 20.000 mennesker udvikler kompliceret og behandlingskrævende sorg.
- Tal i stigning pga. demografisk udvikling – vi lever længere.

diagnose

- WHO forventes at optage ”forlænget sorgreaktion” = ”kompliceret sorg” som diagnose i 2018 i ICD-manualen, som også bruges i det danske sundhedsvæsen.
- Kompliceret sorg har store fysiske og psykiske konsekvenser.

kvalitet

- Læger, psykologer og andre sundhedsprofessionelle er ikke fagligt klædt på til at forebygge, diagnosticere eller behandle kompliceret sorg. Det betyder, at mange efterladte enten fejl- eller overbehandles og mange slet ikke får den nødvendige behandling

løsning

- Krav om kvalitet, specialisering og målbar effekt af psykologers terapeutiske behandling i Sundhedsstyrelsens ”evaluering af tilskudsordning til psykologbehandlingen i praksissektoren” 2015.
- Etablering af Det Nationale Sorgcenter

rationale

VISION

Det Nationale Sorgcenter med behandlings-, videns-, forsknings- og kompetencecenteret som rygrad er et dansk centrum på internationalt niveau for forskning, vidensformidling og psykologisk behandling af kompliceret sorg.

FORMÅL

At indsamle, systematisere og formidle viden til sorgområdets aktører i regioner og kommuner, herunder privatpraktiserende behandlere

At bedrive, styrke og koordinere forskning og evidensbaseret på sorgområdet

På sigt at udbyde evidensbaserede behandlingstilbud til voksne og ældre med kompliceret sorg

FORCE

Det Nationale Sorgcenter er en uafhængig og selvejende specialistorganisation, som samler sorgområdets mange aktører på tværs af forskningsmiljøer og forskellige fagprofessioner.

Indsatser

Indsats

Udarbejde kliniske retningslinjer på området for kompliceret sorg til sygeplejersker, praktiserende læger og psykologer

Indsats

Opkvalificering af fagprofessionelle, herunder ny sorgrådgiveruddannelse i samarbejde med Metropol

Indsats

Kortlægning over alle støtte- og behandlingstilbud på sorgområdet i Danmark.

børn unge & sorg

Når forældre eller søskende
er alvorligt syge
eller døde

Den normale versus
den komplicerede sorg

børn unge & sorg

Når forældre eller søskende
er alvorligt syge
eller døde

Hvad er sorg i denne sammenhæng?

- Bruges i mange sammenhænge
  - Skilsmisser
  - Fyringer
  - Flytninger
  - Eksistentiel ensomhed/forladthed
  - Kronisk sygdom
- I den psykologiske forskningslitteratur
  - Tab af menneske
  - Tab til død

børn unge & sorg

Når forældre eller søskende
er alvorligt syge
eller døde

Hvorfor overhovedet komplicere det?

- Der er nogen der lider
- Identifikation af denne gruppe
- Korrekt behandling til denne gruppe
- Opmærksomhed på fænomenet
  - dette såvel politisk som sundhedsfagligt

børn unge & sorg

Når forældre eller søskende
er alvorligt syge
eller døde

At identificere

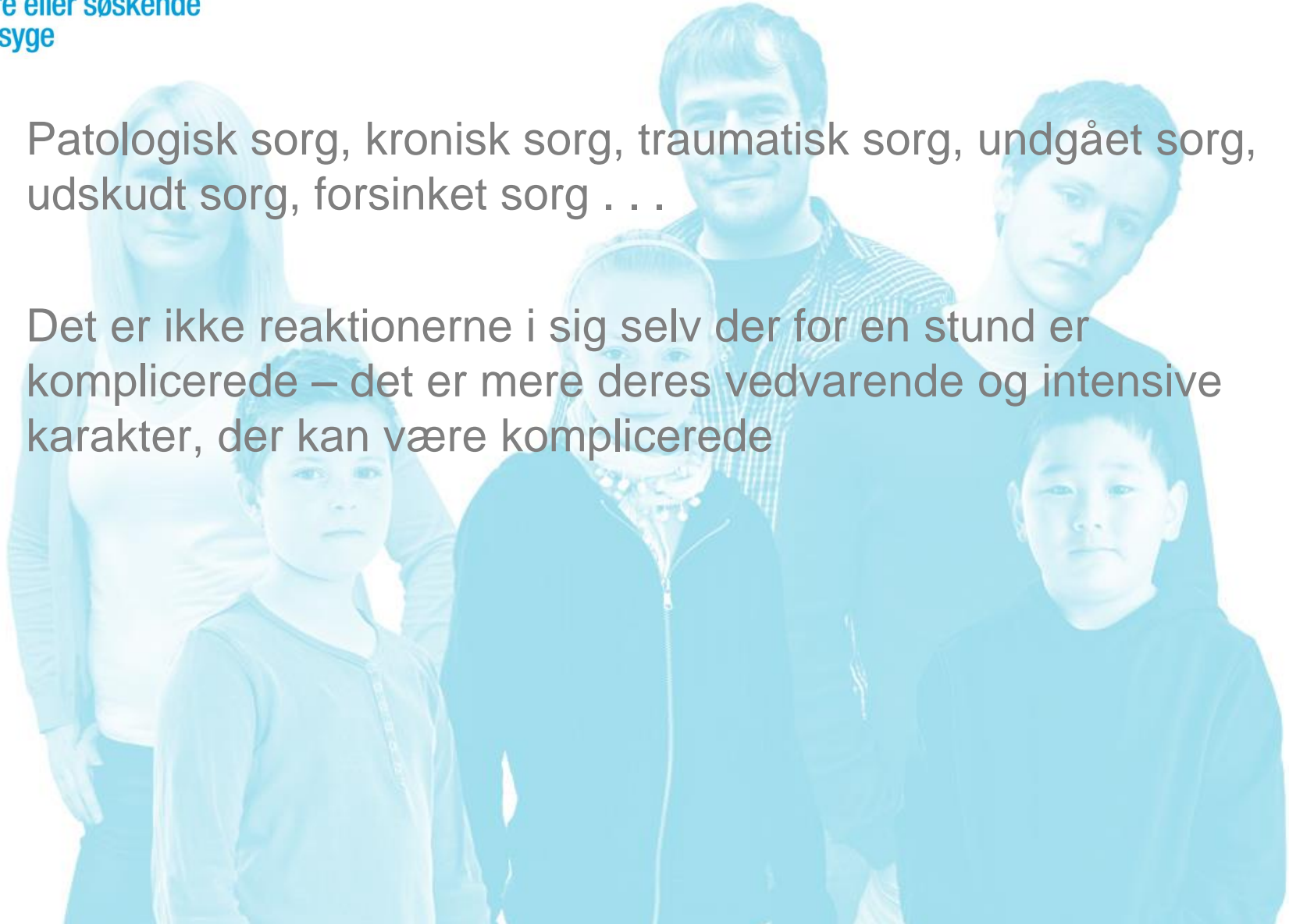
- Forskningen identificerer at cirka 10 % lider af komplicerede og forlængede sorgreaktioner
- Hos børn og unge op til 30 % - hvis man inkluderer dem, der er i risiko for at udvikle forlængede sorgreaktioner

Den komplicerede sorg

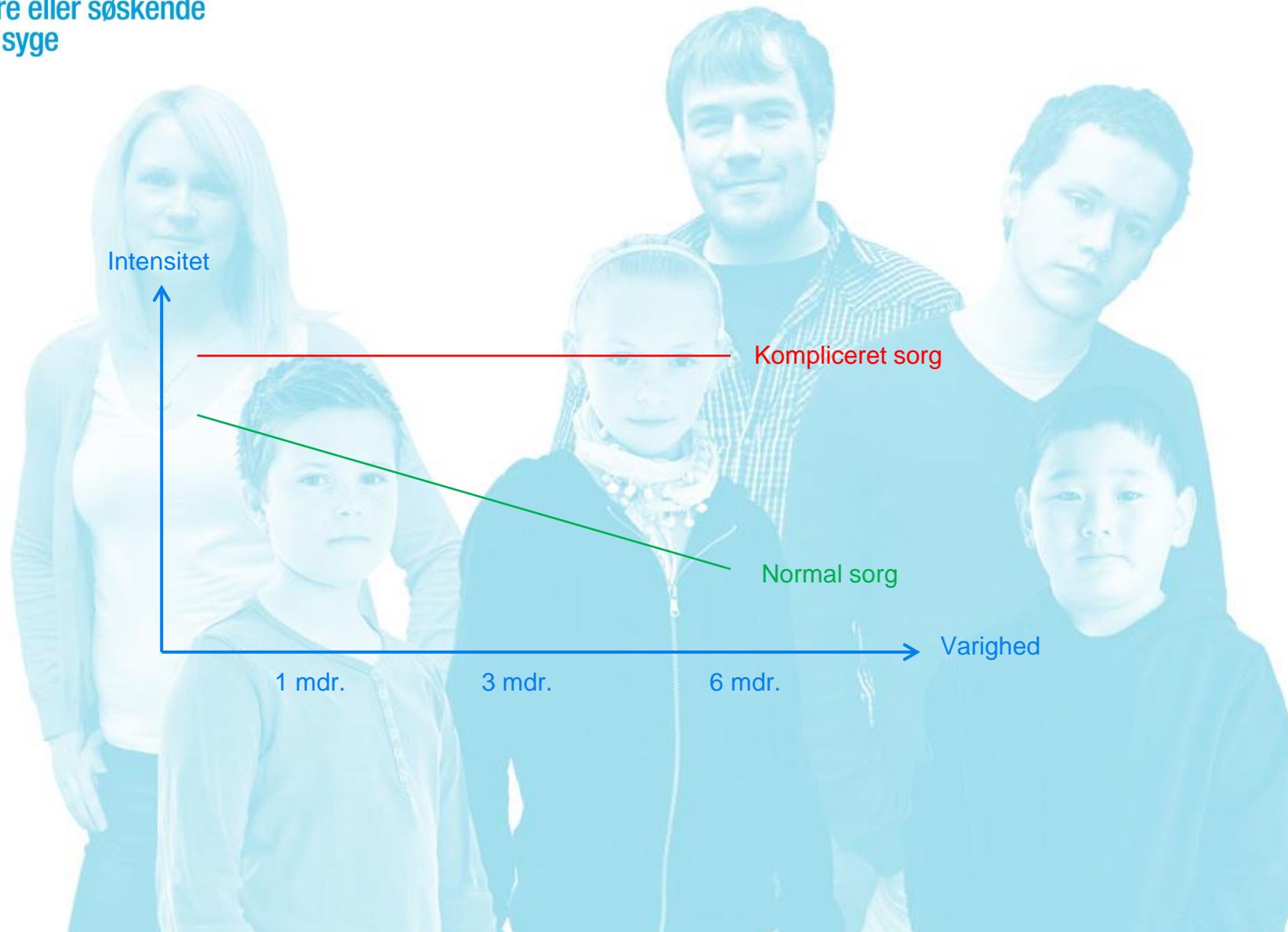
- Patologisk sorg, kronisk sorg, traumatisk sorg, undgået sorg, udskudt sorg, forsinket sorg . . .
- Det er ikke reaktionerne i sig selv der for en stund er komplicerede – det er mere deres vedvarende og intensive karakter, der kan være komplicerede

børn unge & sorg

Når forældre eller søskende
er alvorligt syge
eller døde

Intensitet og varighed

børn unge & sorg

Når forældre eller søskende
er alvorligt syge
eller døde

Kontinuum

Risikofaktorer for kompliceret sorg

Efterladte, der har oplevet tilknytningsproblemer både tidligt i livet og i det forudgående forhold til afdøde

Efterladte, der har oplevet separationsangst i barndommen.

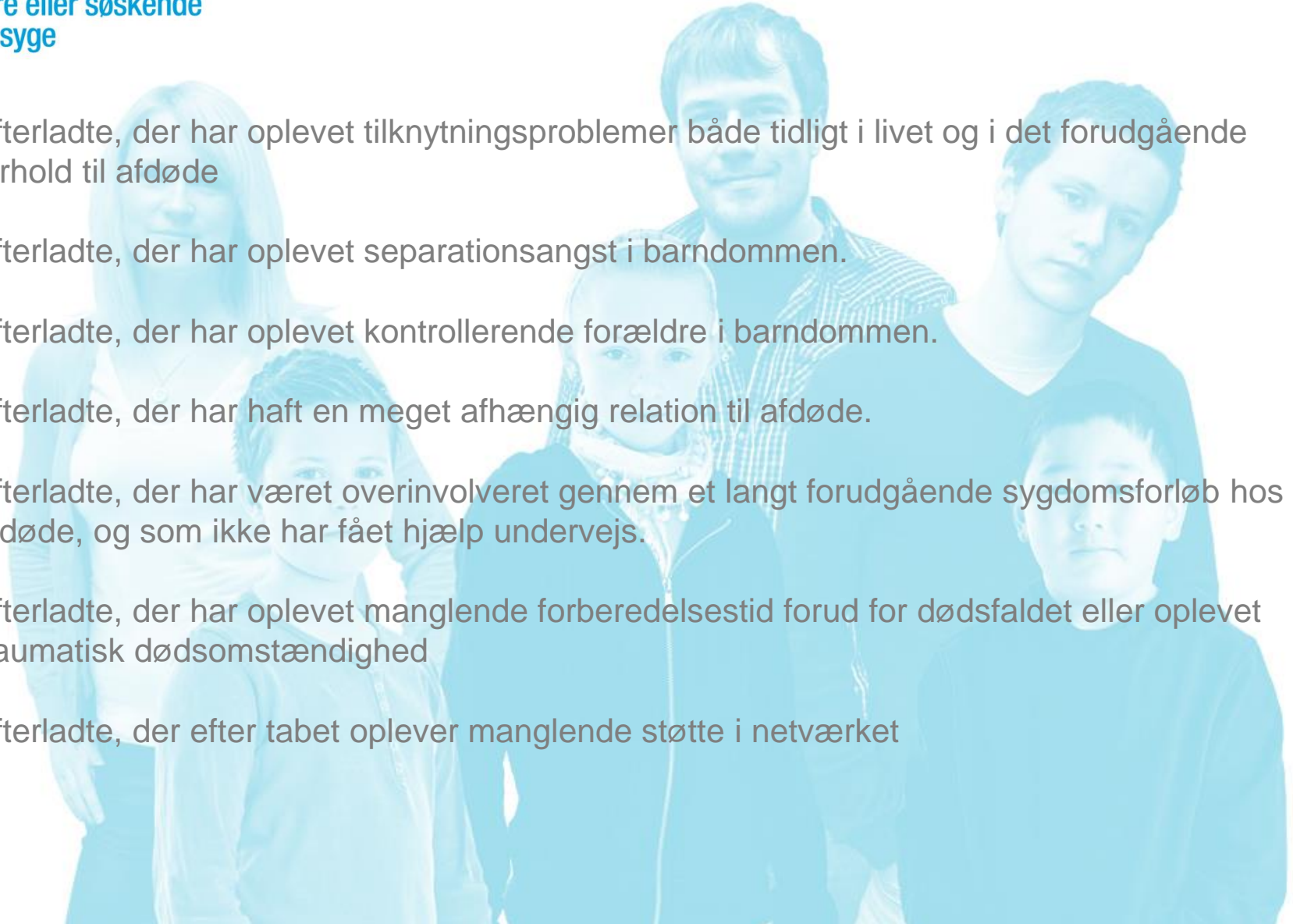
Efterladte, der har oplevet kontrollerende forældre i barndommen.

Efterladte, der har haft en meget afhængig relation til afdøde.

Efterladte, der har været overinvolveret gennem et langt forudgående sygdomsforløb hos afdøde, og som ikke har fået hjælp undervejs.

Efterladte, der har oplevet manglende forberedelsestid forud for dødsfaldet eller oplevet traumatisk dødsomstændighed

Efterladte, der efter tabet oplever manglende støtte i netværket

The Dual Proces Model of Bereavement, 1999

- Reagerer på Freuds sorg-arbejdshypotese
- Reagerer på Bowlbys sorg-faseteori
- Reagerer på socialkonstruktionismen

Stroebe & Schut ønsker at indfange:

”... the dynamic process that reflects the realization of loss, on the one hand, and the fight against the reality of the loss, on the other hand...”

(Stroebe & Schut, 1999, p. 202)

Hverdagslivet

Tab- orienterede

Sorgarbejde

Påtrængenhed af sorgen

At bryde / relokere bånd

Fornægte / undgå det re-etablerende

Re-etablerende

Opmærksomhed på livsforandringer

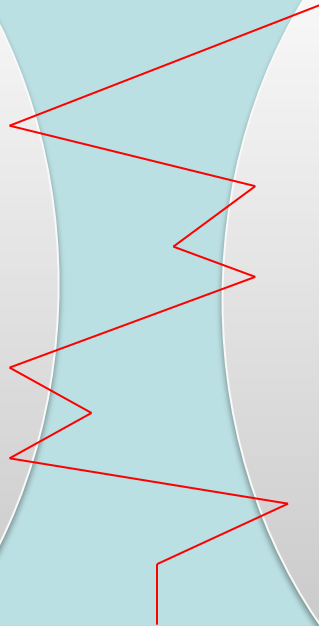
At gøre nye ting

Afledning fra sorgen

Fornægte / Undgå sorgen

Nye roller / identiteter / relationer

Pendulering

Hverdagslivet

Tabs- orienterede

Sorgarbejde
Påtrængenhed af sorgen
At bryde / relokere bånd
Fornægte / undgå det re-
etablerende

Re-etablerende

Opmærksomhed på
livsforandringer
At gøre nye ting
Aflledning fra sorgen
Fornægte / Undgå sorgen
Nye roller / identiteter /
relationer

Pendulering

Hverdagslivet

Tabs- orienterede

Sorgarbejde
Påtrængenhed af sorgen
At bryde / relokere bånd
Fornægte / undgå det re-etablerende

Re-etablerende

Opmærksomhed på livsforandringer
At gøre nye ting
Aflledning fra sorgen
Fornægte / Undgå sorgen
Nye roller / identiteter / relationer

Pendulering

Hverdagslivet

